

Συνεχ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΓ'

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1903

ΑΡΙΘ. 35

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀρθόξαν κράτος μετζίτια ἀργ. . . . 3
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 23

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητρ. Διδυμοτείχου ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοδύκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντακτὴς ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δωρεὰ τοῦ ἀνακτος ὑπὲρ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ παθόντων ὁμογενῶν — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά Κανονικὴ παράιτησις — Παράρτημα: «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΔΩΡΕΑ ΤΗΣ Α. Α. Μ. ΤΟΥ ΑΝΑΚΤΟΣ

ὑπὲρ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ
παθόντων ὁμογενῶν.

Κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ ἐπετηρίδι τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου παρουσίαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τῶν λοιπῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν ἐνώπιον τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἀνακτος, ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ἀπαντῶσα εἰς τὸ συγχαρητήριο ἐπὶ τῇ ἀγομένῃ ἐπτετείῳ προσφώνημα τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἶχεν ἐκφράσῃ, σὺν ἄλλοις, ἀποτεινόμενος ἰδίᾳ πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὴν μεγάλην θλίψιν καὶ τὸν πόνον τῆς ὄντως πατρικῆς Αὐτῆς καρδίας ἐπὶ τοῖς δεινοῖς παθήμασιν καὶ συμφοραῖς, ἅτινα ὑπέστησαν πολλοὶ ὁμογενεῖς ἐν τισὶ μέρεσι τῶν βιλαετιῶν Θεσσαλονίκης, Κρουσόβου καὶ Βιτωλίων ὑπὸ ξένων καὶ ἐκ ξένων εἰσπηγήσεων, καὶ ὅτι μετ' εὐχαριστήσεως εἶχεν ἀκούσῃ ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἶχεν ἀποφασίσῃ νὰ συλλέξῃ ἐλέη ὑπὲρ τῶν παθόντων τούτων καὶ ὅτι προθύμως θὰ προσέφερε χάριν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ καὶ ἡ Α. Α. Μεγαλειότης.

Ἦδὲν ὁ σεπτὸς ἡμῶν Ἀναξ νέα παρεχόμενος τρανὰ δείγματα τῶν φιλανθρώπων αἰσθημάτων Αὐτοῦ καὶ περιφανῶς τὰς αὐτοκρατορικὰς Αὐτοῦ συμπαθείας πρὸς τοὺς παθόντας ὁμογενεῖς, πιστοὺς δ' Αὐτῷ καὶ ἀφωσιωμένους ὑπηκόους, τεκμηριῶν ἀπέστειλε τῇ π. τρίτῃ δι' ἰδιαίτερου ἀνακτορικοῦ διαγγελέως πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν οἶκον. Πατριάρχην λίρας ὀθωμ. τριακοσίας ὅπως ἐπιδιοῶσι τῇ ἐπὶ τούτῳ συστάσῃ προσφάτως Ἐπιτροπῇ.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπὶ τῷ νέῳ τούτῳ δείγματι τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐμενείας καὶ εὐνοίας πρὸς τὸ ἡμέτερον γένος εὐχαριστήσασα τὸν ἰδιαίτερον ἀπεσταλμένον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος παρακάλεσεν ὅπως ὑποβάλῃ τῷ φιλαγάθῳ Ἀνακτι τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν.

Τὴν φιλάνθρωπον ταύτην δωρεάν τοῦ γαλινωτάτου Ἀνακτος εὐφροσύνως ἀνεκοίνωσεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης προχθὲς μὲν εἰς τὸ ἔντιμον Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, χθὲς δὲ εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον ὧν τὰ μέλη εὐγνωμόνως ἐνωτίσθησαν τὸ νέον τοῦτο τεκμήριον τῆς μεγαθυρίας καὶ τῆς πατρικῆς μερίμνης τοῦ φιλολάου Ἀνακτος ὑπὲρ τῶν πιστῶν Αὐτοῦ ὑπηκόων.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ἅμα ὅπως ἀνοιγῇ ὁ ἐπὶ τούτῳ σχετικὸς τῶν συνδρομῶν κατάλογος φέρων ἐπὶ κεφαλῇς τὸ σεπτὸν ὄνομα τοῦ Ἀνακτος ἡμῶν.

9/56

МЕЧНИКОВА

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν προσκλήθει ἐπὶ Συνόδου ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ἐνετάλη ὅπως διενεργήσῃ ἐράνους μεταξὺ τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων πάντων κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν.

Τὴν ἀνωτέρω βασιλικὴν δωρεὰν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεκοίνωσε τῷ πανιερ. μητροπολίτῃ Πελαγονίας διὰ τοῦ ἐπομένου τηλεγραφήματος.

Μητροπολίτην Πελαγονίας Ἀμβρόδιον

Ἡ Α. Α. Μ. ὁ γαληνότατος καὶ τρισέβαστος ἡμῶν Ἀναξ. Σουλτὰν Ἀβδούλ Χαμίτ Χὰν ἐφέντης ἡμῶν ἡδόκησε φιλοκτως νὰ χορηγήσῃ διὰ τοὺς αὐτοὺς παθόντας ὀρθοδόξους γραικοὺς Χριστιανοὺς τριακοσίους λίρας. Ὁ Θεὸς νὰ πολυετῇ τὴν Α. Α. Μεγαλειότητά.

27 Αὐγούστου 1903

Πατριάρχης ἸΩΑΚΕΙΜ

Πρὸς τῷ ἀνωτέρω ὅμως δείγματι τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐμενείας ἡ Α. Α. Μεγαλειότης νύδωκε νὰ διατάξῃ ὅπως τὸ μὲν ἐκδοθῇ πάραυτα τὸ σχετικὸν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἐπιτρέπον τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἐν Κρουσόβω ναοῦ τῆς ὁμογενοῦς κοινότητος πυρποληθέντος ἐσχάτως κατὰ τὰ θλιβερά συμβάντα, τὸ δὲ ὅπως καταβληθῇ ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου Αὐτοῦ ταμείου τὸ ποσὸν 4000 λίρ. πρὸς ἀνέγερσιν αὐτοῦ. Τὸ εὐφρόσυνον τοῦτο γεγονός ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνεκοίνωσε τῷ μητροπολίτῃ Πρεσπῶν διὰ τοῦ ἐξῆς τηλεγραφήματος.

Τῷ μητροπολίτῃ Πελαγονίας, διὰ τὸν μητροπολίτην Πρεσπῶν.

Διὰ δαπάνης τεσσάρων χιλιάδων λιρῶν ἡδόκησεν ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ εὐσπλαγχνος Σουλτᾶνος ἡμῶν νὰ διατάξῃ τὴν ταχέαν οἰκοδομὴν τοῦ πυρποληθέντος ναοῦ Κρουσόβου.

Εὐχεσθε ὑπὲρ ὑγείας Μεγαλειότητός του καὶ συμβουλευέστε εἰρήνην καὶ εὐπείθειαν εἰς τοὺς νόμους τοῦ ὑψηλοῦ Κράτους.

Πατριάρχης ἸΩΑΚΕΙΜ

Τὸ δὲ τηλεγράφημα, δι' οὗ ἡ Α. Θ. Παναγιότης αὐθυμερὸν ἀνεκοίνωσε, καθ' ἃ ἡγγείλαμεν προηγουμένως, τοῖς μητροπολίταις Ἀδριανουπόλεως, Θεσσαλονίκης καὶ Πελαγονίας τὰς ἐπὶ τῇ ἐπετηρίδι τῆς ἀναρρήσεως βαρυσημάντους δηλώσεις τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος ἔχει οὕτω :

Πρὶ μικροῦ λα΄όντες τὴν ὑψηλὴν τιμὴν νὰ ἐμνησιθῶμεν ἐνώπιον τῆς Α. Α. Μ. τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἀνακτος Σουλτᾶν Ἀβδούλ Χαμίτ Χὰν ἀθέντου ἡμῶν ὅπως προσπέρωμεν αὐτῷ τὰ σέβη, τὰ συγχρητῆρια καὶ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ἡμῶν καὶ τοῦ ἡμετέρου Γένους ἡκούσχαμεν μετὰ συγχινήσεως βασιλικοὺς λόγους λίαν εὐμενεῖς καὶ ἐνθαρρυντικοὺς διὰ τὸ μέλλον,

λίαν δὲ συγκινητικοὺς διὰ τὰ ἐπελθόντα αὐτοῖσι ἐν τισὶ μέρεσι δεινὰ, ἐκ ραδιουργιῶν καὶ ἐξ ἀπροσεξίας. Ἡ Α. Α. Μεγαλειότης διεκήρυξεν ἡμῖν καὶ διεβεβαίωσεν ὅτι οἱ μὲν τῶν κακῶν δράσται θὰ τιμωρηθῶσι νομίμως, ἡ δὲ βασιλικὴ πρόνοια συντόμως θὰ καταβληθῇ πρὸς διόρθωσιν τῶν κακῶς κειμένων καὶ γενομένων πρὸς εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ. Εὐχρηστῆς εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ὑγείας τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος καὶ μένετε πιστοὶ εἰς Αὐτὸν καὶ τοὺς νόμους.

19 Αὐγούστου 1903

Πατριάρχης ἸΩΑΚΕΙΜ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπιτροπὴ συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν παθόντων ὁμογενῶν. — Ἐν τῇ τῆς προπαραελθούσης τετάρτης συνεδρία τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, καθ' ἣν προήδρευσεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, διωρίσθη ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον Αὐτῆς προεδρείαν Ἐπιτροπὴ πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν ἐν προσφάτως παθόντων ὁμογενῶν συγκειμένη τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Μιτυλήνης κ. Κυρίλλου ὡς τακτικοῦ προέδρου, ἐκπροσωποῦντος δὲ τὴν ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Σινιόσογλου, ἐκπροσωποῦντος τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, καὶ τῶν ἐριτίμων ὁμογενῶν κκ. Λεωνίδου Ζαρίφη, Εὐσταθίου Εὐγενίδου, Θεοδώρου Μαυρογορδάτου, Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη, Ἀλεξάνδρου Παντζίρη βέη καὶ Ζαχαρίου Χατζοπούλου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ συνελθοῦσα τῇ π. δευτέρᾳ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐσκεύαστο περὶ τῆς ὅσον ἐνεστὶ τελεσφόρου ἐπιτεύξεως τοῦ φιλανθρωπικοῦ αὐτῆς σκοποῦ ἐγκρίνασα ὅπως ἅμα μὲν ἐν σώματι αὕτη σὺν τῷ τακτικῷ αὐτῆς προέδρῳ μητροπολίτῃ Μιτυλήνης περιέλθῃ τὰ κέντρα τῆς πόλεως ἐπικαλουμένη τὰς συνδρομὰς τῶν πλουσίων καὶ τὸν ὀβολὸν τοῦ λαοῦ, ἅμα δὲ διὰ δύο ἐτέρων ὑποεπιτροπῶν, ὑπ' αὐτῆς συσταθησομένων, συλλέξῃ ἐράνους ἐν ταῖς ἀποκέντροις συνοικίαις τῆς πρωτευούσης.

Τὰς ἀνωτέρω ἐνεργείας τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἀνακοινωσαμένη ἡ Α. Θ. Παναγιότης τῇ ἀγίᾳ καὶ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς π. τρίτης καὶ πρώτῃ τὸ καλὸν παρεχομένη παράδειγμα ἐνέγραψε τὸ σεπτὸν αὐτῆς ὄνομα ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ ἀνοιχθέντι καταλόγῳ διὰ τοῦ ποσοῦ τῶν 20 ὀθωμαν. λιρῶν.

Ἐπαρχία Κυζίκου. — Ἐπειδὴ τινες ταραχοποιοὶ ὑποκινηθέντες ἐσχάτως ὑπὸ ἰδιοτελῶν δημε-

γερεῶν ἅμα μὲν ἐποιήσαντο ἐπίθεσιν ἀσεβῆ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Κυζίκου κ. Κωνσταντίνου, ἅμα δὲ ἐξηνάγκασαν βία τὴν ἐν Ἀρτάκη Δημογεροντίαν ὅπως τηλεγραφικῶς διαμαρτυρηθῇ αὕτη κατὰ τὰς προσφάτου τῆς ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἀποφάσεως, τῆς ἀφορώσης τὴν διευθέτησιν καὶ διανομὴν τῶν προσόδων τῆς ἱ. πατριαρχ. καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς Φανερωμένης, ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς π. τρίτης ἀνεγνώσθησαν τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τοῦ τε ἀγίου Κυζίκου, ἐκτιθέντος τὴν κατ' αὐτοῦ ἀσεβῆ ἐπίθεσιν, καὶ τῶν ἀξιοτίμων Δημογερόντων ὁμολογούντων τὸ μὲν ὅτι βασθέντες ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω σπείρας προέβησαν εἰς τὴν μνησθεῖσαν κατὰ τῆς συνοδικῆς ἀποφάσεως διαμαρτυρίαν, τὸ δὲ ὅτι ἀποκηρύττοντες ὅλως τὴν ἀσεβῆ πολιτείαν καὶ τὴν βάνανσον ἐπίθεσιν τῶν ταραξιῶν διαβεβαίουσι τὴν πρὸς τὸν σεβαστὸν αὐτῶν ποιμενάρχην ἀμείωτον ἀφοσίωσιν καὶ νικήν στοργήν. Ἡ ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐκφράσασα τὴν λύπην αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἀνοικεῖφ ταύτῃ πολιτείᾳ τῶν ταραξιῶν τούτων, συλλυπηθεῖσα δὲ καὶ τῷ ἀγίῳ Κυζίκου ἐπὶ τῷ παθήματι, ἐνέκρινεν ὅπως ληθῶσι τὰ κατάλληλα μέτρα κατὰ τῶν ἀποτολμησάντων τὸ διάβημα τοῦτο.

Κοινοτικὰ Σμύρνης. — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τρίτης, ἀναγνώσθησαν γραμμάτων τῶν ἐν Σμύρνῃ κοινοτικῶν σωματείων Δημογεροντίας καὶ Κεντρικῆς Ἐφορείας ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου δισταμένων πρὸς ἀλλήλας, ἐνεκρίθη ὅπως διαβιδασθῇ πρὸς αὐτὰς ἐπιστολή πατριαρχικὴ νουθετοῦσα ὅπως χάριν τῶν τιμαλφῶν συμφερόντων τῆς πόλεως ἀφήσωσι τὴν ἐπιβλαβὴ ταύτην διαφωνίαν καὶ ἐν τῷ ἐγνώσμενῳ αὐτῶν φιλογενεῖ ζήλῳ ἐξακολουθήσωσι τοῦ λοιποῦ συνεργαζόμενοι καὶ συμπράττοντες ἐπ' ἀγαθῷ πάντων τῶν αὐτόθι εὐαγῶν καθιδρυμάτων. Συγχρόνως ἡ ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος πρὸς ἄρσιν πάσης μεταξὺ τῶν δύο ἐντίμων σωματείων ὑφισταμένης διαφωνίας ἐνέκρινε τὰ ἐξῆς δύο μέτρα α') νὰ γένωνται δεκταὶ καὶ ἐπικυρωθῶσιν αἱ δύο παλαιαὶ ἐκλογαὶ τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν ἐσχάτως γενομένων ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας καὶ τῶν ἄλλων Ἐφοροεπιτροπῶν καὶ β') ἐπειδὴ ὑπάρχουσιν δύο κεναὶ θέσεις, ὡς ἐκ τῆς παραιτήσεως δύο μελῶν, ἡ μὲν ἐν τῇ Δημογεροντίᾳ, ἡ δὲ ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἐφορείᾳ, νὰ γένηται ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντικαταστατῶν, ἡ τούτου μὴ

ἀποδεκτοῦ ἀμφοτέρωθεν γενομένου, ἐξακολουθήσωσιν ἀμφοτέρα τὴν ἐργασίαν ἐν πνεύματι ὁμονοίας καὶ ἀγάπης. Ἡ εἰρημένη πρὸς ἀμφοτέρα τὰ σώματα ἀπευθυνθεῖσα ἐπιστολὴ διεβιβάσθη ἥδη διὰ πατριαρχ. πιπτακίου τῷ σεβασμ. μητροπολίτῃ Σμύρνης.

Ἐξαρχία ἐν Ἀδριανουπόλει. — Ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει ἐξαρχικῶς διατελέσας πανιερώτατος μητροπολίτης Φιλίππουπόλεως κ. Φώτιος τηλεγραφικῶς ἠγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι περὶ τῶσας τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐξαρχικὴν ἀποστοκὴν ἀνεχώρησεν εἰς Φιλίππουπολιν, ὁπόθεν θέλει διαβιβάσει προσεχῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν σχετικὴν αὐτοῦ ἐκθεσιν διὰ τὰ περαιτέρω.

Μητροπολίτης Κασσανδρείας. — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Κασσανδρείας κ. Ἰωάννης τηλεγραφικῶς ἀγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀποδέχεται τὴν ἐκλογὴν παρεκάλεσεν ἅμα ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ ὅπως ἐκ Λέρου μεταβῇ κατ' εὐθείαν εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ ἐπαρχίαν. Καίτοι δὲ ὑπάρχει προηγουμένη συνοδικὴ ἀπόφασις, καθ' ἣν παντες οἱ νεωστὶ ἐκλεγόμενοι ἢ μετατιθέμενοι μητροπολῖται ὀφείλουσι νὰ διέρχωνται διὰ τῆς βασιλευούσης μεταβαίνοντες εἰς τὰς ἐπαρχίας αὐτῶν, οὐχ ἥττον ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπέτρεψε τῷ εἰρημένῳ τὴν ἀπ' εὐθείας μετάβασιν, καθόσον ἡ ἐπαρχία Κασσανδρείας ἀπὸ πολλοῦ στερουμένη ποιμενάρχου χρήζει τῆς ταχείας παρουσίας αὐτοῦ.

Μητροπολίτης Νευροκοπίου. Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρῶν Νευροκοπίου κ. Νικόδημος εὐχαριστῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ ἀποδοχῇ τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ ἠγγεῖλεν ὅτι λίαν προσεχῶς ἀπέρχεται ἐκ Νευροκοπίου κατευθυνόμενος ἐνταῦθα. Τὰ τῆς ἐπαρχίας δὲ ταύτης μέχρι τῆς ἐκλογῆς νέου μητροπολίτου ἀποφάσει συνοδικῇ θέλει ἐπιβλέπῃ, διοριζομένου τακτικοῦ ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου, ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Δράμας κ. Χρυσόστομος ὡς μᾶλλον πρὸς αὐτὴν γειτνιάζων.

Ἐκκλησιαστικὴ βυζαντινὴ Μουσική. Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ εἶχε συστήσει πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν πρότινος εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἐλθόντα καὶ ἥδη ἀναχωρήσαντα διευθυντὴν τοῦ ἐν Ἀθήναις Ὁδείου κ. Γεώργιον Νάζον, ἀφικόμενον προτροπῇ τοῦ

МЕЧНИКОВА

ἀγίου Ἀθηνῶν ἐνταῦθα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ γνωρίσῃ τοὺς παρ' ἡμῖν ἐγκρίτους μουσικοδιδασκάλους, ἐπισκεφθῇ δὲ καὶ τὸν ἡμέτερον Ἐκκλησιαστικὸν Μουσικὸν Σύλλογον καὶ μελετήσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὴν ἱερὰν ἡμῶν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ἥς τμῆμα ἰδιαίτερον πρὸς διδασκαλίαν μέλλει νὰ συστηθῇ ἐν τῷ Ὡδεῖῳ Ἀθηνῶν, καθ' ἃ ἀνακοινοῖ ἡ Α. Σεβασμιότης.

Τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τοῦ μητροπολίτου Ἀθηνῶν παραπεμφθείσης ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου εἰς τὸ προεδρεῖον τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, οὗτος ὑπέβλε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἔκθεσιν, ἐν ἣ ἐξέθηκε τὰς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ κ. Νάζου διαμεριφθείσας σκέψεις.

Ἡ ἀγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς π. τρίτης ὅπως ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου διαβιβασθῇ τῷ σεβ. μητροπολίτῃ Ἀθηνῶν ἅμα δὲ δηλωθῇ αὐτῷ ὅτι πρὸ πάσης μελέτης τοῦ ζητήματος, δεόν νὰ πραγματοποιηθῇ τὸ σχέδιον τῆς ἰδρύσεως ἰδιαίτερου παρὰ τῷ Ὡδεῖῳ τμήματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς.

Μητροπολίτης Διδυμοτείχου. Ἀσθενῶν ἀπὸ τινων ἡμερῶν οἰκουρεῖ ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Φιλάρετος, πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἐκκλ. Ἀληθείας καὶ τοῦ Π. Τυπογραφείου. Τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Σεβασμιότητος ἡ Α. Θ. Παναγιότης διηρώτησεν ἐπανελημμένως διὰ τινος τῶν διακόνων αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος, τὸ δὲ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, οὗ μέλος τυγχάνει ἡ Α. Σεβασμιότης, διὰ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ κ. Π. Χρυσοῦ.

Πρώην Ἀνέων. Ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος πρώην Ἀνέων κ. Κωνσταντῖνος προτιθέμενος ἵνα μεταβῇ εἰς Ἑλλάδα, πρὸς περίθαλψιν τῆς ὑγείας αὐτοῦ, ἐζήτησε τὴν ἀδειαν τῆς Ἐκκλησίας, παρακαλέσας ὅπως ἐφοδιάσῃ αὐτὸν διὰ τῶν προσηκόντων συστατηρίων γραμμάτων. Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεδέξατο τὴν αἴτησιν.

Πατριαρχικὴ χοροστασία.—Ἐν μέσῳ πολλῆς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιασματος ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε τῇ π. κυριακῇ ἐν τῷ ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου ἱερῷ ναῷ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, πανηγυρίζοντι τὴν προηγούμενην. Τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην μεταδάντα αὐτόσε ἐπὶ ἀτμακάτου, προφρόνως τεθείσης εἰς διάθεσιν αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ ἐριτίμου τρα-

πεζίτου κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου, ὑπεδέξαντο οἱ παραθερίζοντες ἐγκριτοὶ ὁμογενεῖς, ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ναοῦ, οἱ ἱερεῖς καὶ πλῆθος ἄλλο λαοῦ. Τῆς θείας λειτουργίας περατωθείσης, καθ' ἣν παρέστησαν ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βένης Ἀριστάρχης καὶ οἱ ἐρίτιμοι ὁμογενεῖς Εὐστάθιος καὶ Δημοσθένης Εὐγενίδαι, ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διένειμε τὸ ἀντίδωρον τῷ συρρεύσαντι ἐκκλησιασμάτι καὶ εἶτα ἀνεπαύθη ἐπὶ μικρὸν ἐν τῷ Ἐπιτροπεῖῳ, ἔνθα προσῆλθε καὶ ἡ Α. Μ. ὁ αὐτόθι ἐθνησυχάζων πατριάρχης πρώην Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδων καὶ οἱ ἀνωτέρω λογάδες. Ἐντεῦθεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετέβη εἰς τὸ θέρετρον τοῦ κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου παραθέντος πρὸς τιμὴν Αὐτῆς γεῦμα.

— Ἡ Α. Θ. Π. καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεομήτορος ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Μουχλίου, τῇ δὲ παραμονῇ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου Καθῆφατινῆς ἐν Γαλατῇ, ἐν οἷς εὐσεβῶν πλῆθος παρέστη μετὰ κατανύξεως. Ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου Καμαριωτίσης ἐν Νεοχωρίῳ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κοιμήσεως ἐλειτούργησεν ὁ μακαριώτατος πατριάρχης πρώην Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδων.

Χθὲς δὲ κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐν Γαλατῇ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἀγίου Ἰωάννου.

Ἐθνικὸν Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον.

— Τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἐν τῇ τακτικῇ αὐτοῦ συνεδρίᾳ τῆς π. τετάρτης διώρισε μέλος τῆς Ἐφορείας ταῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακείμειου Παρθεναγωγείου τὸν ἐλλόγιμον κ. Κορνῆλιον Σπαθάρην, καθηγητὴν τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ κ. Θ. Σαλτέλη, οὗτινος ἔληεν ἡ ἐν τῇ Ἐφορείᾳ ταύτῃ περίοδος.

Πρεσβευτὴς Σερβίας.— Ὁ τέως πρόεδρος τοῦ συμβουλίου τοῦ σερβικοῦ κράτους ἐν Βελιγραδίῳ καὶ ἄλλοτε πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας ἐνταῦθα ἐξοχώτ. στρατηγὸς κ. Σάββας Γκρούιτς διορισθεὶς ἐσχάτως ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας Πέτρου καὶ αὐθις πρεσβευτὴς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἀφίκετο πρὸς τινων καὶ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ δ' ἀφίξει αὐτοῦ ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεδίδασε τῇ Α. Ἐξοχότητι διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγγέλλου τὰς πατριαρχικὰς Αὐτῆς εὐχὰς καὶ προσρήσεις.

Προχθὲς δὲ ἡ Α. Ἐξοχότης ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐκ τῶν διερχομένων κ. Κωνσταντίνου Γκρούιτσεβιτς

κατήλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην.

Γενέθλια Σάχου τῆς Περσίας.— Τῆς Α. Μ. τοῦ Σάχου τῆς Περσίας Μουζαφερედὶν ἄγοντος τῇ π. δευτέρᾳ τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων αὐτοῦ, ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Μ. πρωτοσύγκελλος κ. Καλλίνικος μετὰ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιά Ἀντωτίου βέν Οἰκιάδου μεταβάντες αὐθημερὸν εἰς τὴν περσικὴν πρεσβεῖαν διηρμήνευσαν τῷ ἐξοχωτάτῳ πρεσβευτῇ τῆς Περσίας τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

Ἀφίξεις.— Τῇ π. δευτέρᾳ ἐπανέκαμψεν ἐκ Κερκύρας ὁ πανιερώτατος σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς μητροπολίτης Σάρδεων κ. Μ. Κλεόβουλος. Ὡσαύτως ἐπέστρεψεν ἐκ τοῦ ἀνὰ τὴν Σικελίαν ταξειδίου αὐτοῦ ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης κ. Χρ. Ἀνδρουτσος, καὶ ἐξ Ἑλλάδος ὁ ἱερολ. κ. Ἀνθιμος Ὁρφανίδης. ἄλλοτε Α' γραμματεὺς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας καὶ τοῦ Π. Δικαστηρίου.

Ἐπισκέψεις.— Κατὰ τὴν ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου μετάβασιν αὐτοῦ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέψατο τὴν Α. Μ. τὸν πατριάρχην πρῶτον Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδωνα, τὰς ΑΑ. ΕΕ. τὸν Μ. Λογοθέτην Σταυράκην βέν Ἀριστάρχην, τὸν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους Ἀνδρέαν Κοπάσιν ἐφέντην, τὸν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Γιάγκον βέν Ἰωαννίδην, τὸν πρόεδρον τοῦ Συμβουλίου τοῦ ἐν Κοντοσκαλίῳ ἀρμενικοῦ πατριαρχείου Δικρὰν ἐφέντην, καὶ εἶτα ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Τῷ π. σαββάτῳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παρεπιδημῶν κ. Ν. Ἀντωνιάδης, συνταγματάρχης τοῦ ἑλληνικοῦ ἱππικοῦ καὶ διοικητὴς τοῦ γ' ἱππικοῦ συντάγματος, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὃν ἐντολῇ πατριαρχικῇ ἀντεπισκέψατο τῇ π. δευτέρᾳ ὁ ἱερολογ. τριτεύων κ. Βενιαμίν.

Σήμερον τῇ πρωΐᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ὁ ἐξ Ἀθηνῶν ἀφικόμενος σὺν τῇ συζύγῳ αὐτοῦ ρωμοῦνος γερουσιαστῆς καὶ καθηγητῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ιστορίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βουκουρεστίου κ. Δραγομὶρ Δημητρέσκος, κληθεὶς τηλεγραφικῶς ὑπὸ τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως.

Εὐαγγελικὰ διδάγματα.— Ἐκ Κεσσάνης τῆς Ἡρακλείας ὁ ἐκεῖ ἐπίτροπος τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἡρακλείας θεοφ. ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως κ. Φιλόθεος ἠτήσατο δέκα νέας σειρὰς Εὐαγγελικῶν διδαγμάτων, πρὸς ταῖς εἴκοσιν, ἃς διέθετε μέχρι σήμερον. Ἐπίσης εἰκόσι καὶ πέντε ἀντίτυπα ἐζήτησεν ὁ ἐν Τυρολόῃ ἐπίτροπος θεοφιλ. ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ κ. Γερμανὸς, ὁ καὶ μέχρι σήμερον φιλοτίμως ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν χριστιανικῶν τούτων ἀναγνωσμάτων ἐν Ραιδεστῷ. Μετ' εὐφροσύνης ἀγγέλλοντες τὰς θεαρέστους ἐνεργείας τῶν δύο τούτων ἐπισκόπων, λυπούμεθα ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν εὐπραγούσαις ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ καὶ Μικρασίᾳ καὶ νήσοις κληρικοὶ, οἵτινες δύνανται γὰ συντελέσωσιν εἰς εὐδωσιν τοῦ διὰ τῶν διδαγμάτων ἐπιδιωκομένου ἐποικοδομητικοῦ ἔργου, μέχρι σήμερον ἀναβάλλουσι τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ, καίπερ γινώσκοντες ὅτι πάντες οἱ παρ' ἡμῖν ἐπὶ θεολογικῇ παιδεύσει διακρινόμενοι ἔκριναν τὴν ἔκδοσιν ταύτην ὡφελιμωτάτην εἰς πάντα ὀρθόδοξον.

ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ

Ἐν τῷ μ. ΡΙΘ' τῆς Ἑλληνικῆς Πατρολογίας τοῦ Migne ἐξεδόθησαν μὲν γράμματά τινα πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ ἀπὸ Σισιννίου Α' τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἄχρις Ἰωάννου τοῦ Καματηροῦ, συνεξεδόθησαν δὲ καὶ ἀποκρίσεις καὶ λύσεις εἰς ἀπορίας καὶ ἐρωτήσεις, ἀνήκουσαι εἰς κληρικοὺς ἐπιφανεῖς, ἀποτελοῦντα πάντα ταῦτα τιμῆα περισπούδαστον τοῦ πολυτιμίου Γρακορωμαϊκοῦ Νομίμου τοῦ Λεουγκλαβίου τελευταῖον ἐν αὐτοῖς ἐγγραφον, καταλαμβάνον μέρος τῶν σηνλῶν 1129 καὶ 1132, ἐκ' ἑδοται γράμμα Θεοδώρου μητροπολίτου τῆς Θρακικῆς Ἡρακλείας, τοῦ Κριτοπούλου, προβαλλόμενον ἡμῖν ἴσως ὡς τύπος παραιτήσεως ἐπισκόπων.

Ἐν χειρογράφῳ χαρτίνῳ κώδικι τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἱερᾷ μονῇ τῶν Ἰδύρων, ἀριθμὸν φέροντι 382 καὶ γεγραμμένῳ κατὰ τὴν ΙΣΤ' ἑκατονταε-

τηρίδα εἰς σχῆμα Δ', ἀναγινώσκεται ἡ αὐτὴ παραιτήσις τοῦ Ἡρακλείας. Ἐνεκα πολλῶν καὶ, κατ' ἐμὲ, οὐσιωδῶν, ἐν τῇ γραφῇ διαφορῶν, ὧν πρωτίστη καὶ κυριωτάτη ὁ χρόνος τῆς παραιτήσεως, ὠρισμένως σημειούμενος, ἔκρινα πρόπον ἵνα ἐκδώσω τὸ σπουδαῖον γράμμα ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείᾳ», ὑποσημειῶν τὰς παρὰ τῷ ὀγκωδεστάτῳ τῶν ἱερωτῶν κώδικι διαφοράς.

Τύπος παραιτήσεως ὠρισμένος, ὡς ἔοικεν, ἦν ἄγνωστος παρὰ βυζαντινοῖς· βεβαίως ὁ παλαιότερος ἦν ὁ κατὰ τὴν Β' ἀγίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον λόγος τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ ὁ συντακτῆριος. Ἐγγράφα παραιτήσεως ἀγνοοῦμεν κατὰ τὰς ἀρχαιοτέρας τῆς IB' ἐκτονταετηρίδας· ὅτι δὲ κατ' αὐτὴν ἔτι τύπος γραμματος παραιτήσεως κεκανονισμένος, οὕτως εἶπεῖν, ἦν ἄγνωστος, δείκνυται ἐκ τῆς παραιτήσεως, ἣν ὑπέβαλε τῷ ἀγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ Λουκᾷ τῷ Χρυσοδότῃ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Μάκρης Θεόδουλος, ἀποδεξαμένῳ ταύτην, ἦν ὁ Μιχαὴλ ὁ τοῦ Ἀγχιάλου, ὁ μετὰ τὸν Λουκᾶν πατριάρχης, ἔκρινεν ἀπαράδεκτον, καθὼς γράφουσιν ὅτι παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπὴν ὁ Θεόδουλος «ὡς οὐκ ἄξιος», ἐνῶ προσδόκιμος ἦν ἡ τῆς παραιτήσεως ἀποδοχὴ παρ' αὐτῷ· εἴπερ ὁ Θεόδουλος ἔγραψεν ἑαυτὸν «ἀνάξιον»¹. Δέον δὲ σημειωθῆναι ἐνταῦθα ὅτι περὶ τῶν κατὰ τὴν παραιτήσιν τύπων ποιοῦμαι τὸν λόγον, οὐχὶ δὲ περὶ τοῦ κανονικοῦ καὶ τοῦ δικαίου τῶν παραιτήσεων, ἀν ἥ δὴ γὰρ γε δὴ πρόπον ἀποδέχεσθαι παραιτήσεις συνεχεῖς, ἀν ἥ δίκαιον καὶ Θεῷ φίλον ἢ τῇ ἐκκλησιαστικῇ εὐταξίᾳ ἀντικρυς ὑβριστικὸν τὸ παραιτεῖσθαι ἐπισκόπων ἀπαρμερίμῳ δέχεσθαι, καὶ ταύτας διακρινομένας εἰς παραιτήσεις ἀπὸ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας, ἢ μόνον ἀπὸ τῶν τυρβῶν τοῦ πολυμερίμου τῆς ποιμενικῆς ἐπιστήμης.

Ἐὰν τὸ γράμμα τῆς παραιτήσεως τοῦ Θεοδώρου τῆς Ἡρακλείας θεωρῇται ὁ παλαιότερος τύπος τοιαύτης, διὸ καὶ κατετάχθη ἐν τῷ *Jus Graecoromanum*, δεύτερον μετ' αὐτὸ ταχθήσεται πιθανῶς τὸ ἔγγραφον τῆς παραιτήσεως Ἀθανασίου τοῦ ἀγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ἀπὸ 16 ὁκτωβρίου 1293, δι' οὗ οὐ μόνον ποιῆται δικαιολογίαν τῆς παραιτήσεως ὁ Ἀθανάσιος,

οὔσαν ἅμα μομφὴν τῶν μὴ συνεργησάντων αὐτῷ ἐν τῷ τῆς ποιμάνσεως ἔργῳ, δεικνύων οὕτω τὸν πατριάρχην — καὶ πάντα ἐπίσκοπον ἐν γένει — δικαιούμενον λόγους σημειοῦν παραιτήσεως, ἀλλὰ καὶ τινα πίστεως ὁμολογίαν, οὕτως εἶπεῖν, ἐκτίθουσιν, ἀναθρηματίζων εἴ τι ἂν ἐγράφη κατὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ εἴ τι κατ' αὐτοῦ ἐλέχθη. Ὁ δ' ἡμῖν νῦν καὶ πρώην προσγενέστερον καὶ διαφέρων, ὅτι λόγος τῆς παραιτήσεως ἐν ὀλίγοις ἐκτίθεται ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου· «Ἐπεὶ δὲ νόμος τῇ Ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ ἐκόντας ἄρχειν ἐκόντων, ἡμεῖς δὲ δυναστικῶς ἐδόξαμεν ἄρχειν, καὶ διὰ τοῦτο ἀπώσαντο, ἀπώσάμενοι τοῦ ποιμαίνεσθαι ὑφ' ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς ποιμαίνειν αὐτοὺς παραιτούμεθα, κατὰ τὸν εἰπόντα «κλήρω ἀνυποτάκτῳ καὶ λαῷ ἀπειθεῖ ἀποτάσσομαι» — δεόμενοι ἐκ ψυχῆς ἡμῖν τε καὶ αὐτοῖς ἱλεων ἔσεσθαι τὸν Θεόν»². Κλείων δὲ τὸν λόγον, καθίστησιν ὑπευθύνους κανονικοῖς ἐπιτιμίοις καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τοὺς εἰπόντας ἐναντίον αὐτοῦ, εἴπερ οὐ κανονικῶς καὶ οὐδὲ δικαίως εἶπον καὶ ἔπραξαν κατ' αὐτοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι πάντας «οὓς ψευδῶς ὑποσύρουσι καὶ ὑφ' ὧν παρεσύρησαν».

Παρὰ τῷ βυζαντινῷ χρονογράφῳ Παχυμέρῃ³ φέρονται καὶ τὰ τῆς παραιτήσεως Ἰωάννου IB' τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ κατὰ ταύτην δὲ, καθὼς καὶ κατὰ τινὰς παραιτήσεις ἐν τοῖς μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνοις, οὐδεὶς σαφὴς οὐδ' ὠρισμένος ἐγγράφου τύπος ἦν γνωστὸς τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἔδλεπε καὶ συνεχῶς ἀνεγίνωσκεν, ἐν τοῖς κάτω χρόνοις τούτοις, οὐ μόνον ἐνόρκους, οἷον εἶπεῖν, παραιτήσεις τῶν καταναθεματιζόντων ἑαυτοὺς ἐάν ποτε μεταγνόντες ζητήσωσι καὶ πάλιν ἦν παρητήσαντο παροικίαν, ἀλλ' ἐπὶ προσώπῳ ρητῶ καὶ συχνάκις συγγενικῶ διδομένας παραιτήσεις τοιαύτας, καὶ μηδὲν βεβαίως ἐχούσας κύρος εἴ ποτε παρεβιάζετο τὸ κατὰ τινα παράδοξον τρόπον γινόμενον μεταξὺ τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας καὶ τοῦ παραιτουμένου συμβόλαιον. Καὶ ταῦτα μὲν παράδοξα φαίνονται σήμερον ἡμῖν, καίπερ γινώσκουσιν ὅτι καὶ ἀρχιεπίσκοποι ἐν χρόνοις ἀρχαιοτάτοις θνήσκοντες ἐπέβαλλον τοῖς ποιμαινομένοις τὸν τοῦ θρόνου διάδοχον καὶ μονῶν ἡγούμενοι ὑποδεικνύοντες

¹ Βαλσαμῶνος ἐρμηνεία εἰς τὸν ΙΓ' κανόνα τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου.

² Anselmi Banduri Imperium Orientale, τῆς ἐν Βενετίᾳ ἐκδόσεως τοῦ 1730 τόμου Β', σελ. 671.

³ Παχυμέρης Βόννης· τόμ. Β', σελ. 342—343.

πρὸ τοῦ θανάτου προεισήφισον τὸν τῆς ἡγουμενικῆς ἀρχῆς μετὰ θάνατον ἢ μετὰ τὴν παραίτησιν αὐτῶν προστινόμενον.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τὸ δίκαιον τῆς παραιτήσεως ἀνάγονται, σήμερον δ' ὁ λόγος ἐγένετο βραχὺς ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς τύπους τοὺς ἐν χρήσει κατὰ τὴν παραίτησιν ὄντας, ὧν ὁ μὲν εἰς τὸ γράμμα ἀποβλέπει, ὁ δὲ μᾶλλον εἰς σύμβολον. Ἰσως ἡ λέξις οὐ τίθεται καλῶς, ἀλλ' ἡ βραχεῖα κατόπιν ἐξέτασις ἐξηγεῖ τὴν ἐννοίαν.

Τὰ εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ὁμολογητὴν Γερμανὸν ὑπομνήματα καὶ χρονογράφοι τινὲς παραδίδουσιν ὅτι, μετὰ τὴν τελευταίαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Λέοντα τὸν Ἰσαυρον παρουσιάσιν αὐτοῦ, ὁ μακάριος Γερμανὸς, ἀποφανθεὶς ἤδη τὴν περὶ τῆς τότε ἀναθροσκούσης εἰκονομαχικῆς αἰρέσεως γνώμην αὐτοῦ καὶ προσθεὶς ὅτι «χωρὶς οἰκουμενικῆς Συνόδου καινοτομῆσαι πίστιν ἀδύνατον», ἀποθεὶς ἐπὶ τῆς ἀγίας τραπέζης τὸ ὁμοφύριον αὐτοῦ, ἀποσύρθη τῇ 18 ἰανουαρίου 730 εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον⁴ καὶ μέχρι τελευταίας στιγμῆς ἐσχόλαζε. Δῆλον ἄρα ὅτι κατὰ τὴν Η' ἑκατονταετηρίδα ἡ ἀπόθεσις τοῦ ὁμοφυρίου ἐδήλου παραίτησιν προδήλως ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦ ἐπισκοπικῆς, εἰ οὐχὶ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ βαθμοῦ. Μαρτυρεῖ δὲ τὰ γραφόμενά μου ταῦτα τὸ κατὰ τὴν παραίτησιν τοῦ κακοδόξου πατριάρχου Πύρρου Κωνσταντινουπόλεως, ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ τοῦ 641, κατὰ τὴν ἀμερόληπτον πάντοτε ἀφήγησιν τοῦ ἐν ἀγίοις πατριάρχου καὶ χρονογράφου Νικηφόρου. «Πύρρος δὲ ταῦτα μαθὼν, τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐν τῷ ἱερῷ παραγίνεται, καὶ πάντα τὰ ἱερὰ ἀσπάζεται, καὶ τὸ **περικείμενον αὐτῷ ὁμοφύριον περιελὼν τῇ ἱερᾷ ἀποτίθεται τραπέζῃ**, φήσας: τῆς ἱερωσύνης μὴ ἀφιστάμενος ἀποτάσσομαι λαῷ ἀσεβεῖ»⁵—διότι τοῦτο κυρίως ἦν τὸ σύμβολον τῆς ἐπισκοπικῆς ἀξίας, καὶ κα-

τὰ τὸν Βαλσαμῶνα τῆς πατριαρχικῆς⁶ ὅπερ ἀδόκιμον τῆτες καὶ αὐταπόδλητον⁷.

Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ μετὰ τῶν ὁμοφυρίων ταφὴ τῶν πατριαρχῶν, εἴτε μετὰ παῦσιν, εἴτε μετὰ καθαίρεσιν· ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ Γ' ὁ Μέθυσος ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου τὸ λείψανον τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Κοπρωνύμου «ὡσαύτως καὶ Ἰαννῆν πατριάρχην ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ τάφου ἅμα τῷ ὁμοφύριῳ αὐτοῦ»⁸. Τοσοῦτον δ' ἀντείχοντο τοῦ προνομίου τούτου οἱ πατριάρχαι, ὥστε Νικήτας ὁ ἀμετροεπὴς Παφλαγὼν, παραδίδωσι περὶ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου τοῦ Ραγκαβὲ ὅτι θνήσκων διέταξε 'να ταφῇ φέρον τὸ ὁμοφύριον Ἰακώβου τοῦ ἀδελφoθέου⁹, δωρηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τινος εὐσεβοῦς ἀνδρός· ἐστὶ δὲ γνωστὸν ὅτι παρὰ βυζαντινοῖς διεθυλάχθη μετ' εὐλαβείας ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς ἱερᾶς ἐπιμίδος, ἐνῶ προκειμένου περὶ τοῦ ἐπιτραχηλίου, συγκατέβησαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν περὶ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ, ὥστε, διὰ λόγον ἀνεξήγητον τέως ἡμῖν, ἐπιτραπῆναι καὶ αὐτοῖς τοῖς πατρικίοις, ὡς γνωστὸν λαϊκοῖς, ἀναγορευομένοις ἐν τῷ σωλῆα τοῦ ναοῦ, 'να περιβάλλωνται πρὸς στιγμὴν ἐπιτραχήλιον¹⁰.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπέκεινα τοῦ ζητουμένου γράφονται. Ἐκδίδων δὲ τὴν παραίτησιν Θεοδώρου τοῦ Κριτοπούλου, θεωρῶ περιττὸν 'να παρακαλέσω τοὺς ἐν βιβλιοθήκαις πλουσίαις ἐργαζομέ-

6 «τὰ ὁμοφύρια τῇ ἐκ τοῦ ἔδου πρὸς οὐρανὸν τοῦ πρωτοπλάστου μετάβασιν ἀσπάζουσι». Μελέτη χάριν τῶν πατριαρχικῶν προνομίων· ἐν τόμῳ Δ' Συντάγματος Ποτλῆ καὶ Ράλλη, σελ. 548.

7 ταῦτα τὰ τοῦ Βαλσαμῶνος ἡ πολλὰ παράδοσις ἀνταρτρεῖ. Παῦλον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, περὶ τὰ μέσα τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος, ἀπέπνιξαν οἱ ἀρειανοὶ τῷ ἰδίῳ ὁμοφύριῳ χρησάμεροι βρόχῳ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τῆς Γ', Εὐθυμίου τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως ἀπέστειλε Γαβριὴλ ὁ μητροπολίτης Ἀγκύρας δῶρον τὸ τοῦ Κλήμεντος Ἀγκύρας ὁμοφύριον· βλέπε Βίον Εὐθυμίου, ἐκδόσεως De Boor, ἐν Βερολίῳ, 1888, σελ. 55 (21) καὶ 62 (7).

8. Λέων Γραμματικὸς, σελ. 248. Συμεὼν Μάγιστρος, σελ. 681. Γεώργιος μοναχός, σελ. 834. Πρόσθετε ὅτι ὁ πρὸς τὴν τυμβωρυχίαν ταύτην ἀποσταλὴς μηχανικὸς ὀνομάζεται παρὰ μὲν Λέοντι Δάθαρης, παρὰ δὲ Συμεὼν Δάμαρις καὶ παρὰ Γεωργίῳ μοναχῷ Δαμάριος.

9 Νικήτα Β'ος Ἰγνατίου, παρὰ Migne, τόμ. PE', στήλη 557,560.

10 Εὐχολόγιον Ἀλεξάνδρου Καγκελαρίου· ἐκδ. τοῦ 1730, ἐν Βενετίᾳ· μέρους Β' σελ. 62.

4 Νικηφόρος πατριάρχης σελ. 54,65. Θεοφάνης· τόμ. Α', σελ. 589,590,626 καὶ ἐξῆς. Κεδρηνός· τόμ. Α', σελ. 786, 799—800 κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Βόννης. Μείττι τὸ ὑπ' ἐμοῦ ἐκδοθὲν ἐν «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείᾳ», τόμ. Γ', σελ. 211 καὶ ἐξ. 229 κ. ἐξ Ὑπόμνημα εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου τῆς Ρωμῆας καὶ τὴν Βίον καὶ πολιτείαν Γερμανοῦ ἐν «Ἑλληνικοῖς ἀνεκδότοις», παρασυνημμένοις τῇ «Μαυρογορδατείῳ Βιβλιοθήκῃ» σελ. 3—17 καὶ κυρίως τὴν 15.

5 Βόννης ἔκδοσις, σελ. 35.

νους ὅπως ἐρευνήσωσι καὶ εὐρώσι που παλαιὸν παραιτήσεως γράμμα, συμπληροῦν τὰ ἥδη ρηθέντα μοι.

Μ. Ι. Γ.

Παραίτησις¹ τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Ἡρακλείας κυρίου² Θεοδώρου τοῦ Κριτοπούλου.

Πανηγιώτατέ μοι δέσποτα³ καὶ οἰκουμενικὴ πατριάρχῃ, καὶ ὑμεῖς ἅγιοι μοι δεσπότες· ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοί. Ὅπως μὲν ὑπετάγην τῷ καλέσαντι καὶ ὑπέκυψα τὸν αὐχένα τῷ ζυγῷ τοῦ Εὐαγγελίου, εἴτε ἐξ ἀπειρίας ἔπαθον, εἴτε ἐξ ἀνθρωπίνης ὀρέξεως οὐκ ἔγω εἶπεν· τέως δ' οὖν ἔπαθόν τι ἐπισφαλές. Ἐπεὶ δὲ τὰ κατ' ἐμὲ κατ' ὀλίγον ἐπισκεπτόμενος ἐθεώρουν τὸ ἐμὸν χαμερπές καὶ τὸ ὕψος τοῦ ἀξιώματος τοσοῦτον ἀπ' ἀλλήλων διεστηκότα, ὅσον οὐρανὸς καὶ γῆ⁴, ἀφροσύνην ἐμαυτοῦ κατεγίνωσκον, καὶ τίς ἦ⁵ κοινωνία, ἐλάλουν, ἡμεῖς τῷ περιπεζίῳ καὶ τῇ ἀγγιθείῳ ἱερατεῖ· ὅτε δὲ καὶ τὸν ὅρον τοῦ μεγάλου Παύλου ἐπὶ στόματος εἶχον, τὸν εἰδοποιούντα τὸ ἀρχιερέως μὶσθώμα, καὶ ἀνελεγόμεν τὰ τούτου χρίσματα⁶ (ἰσ. χάρισματα), τὸ ὅσιον,⁷ τὸ ἄκακον, τὸ ἀμίαντον, καὶ καθ' ἑαυτὸν ἀνεπόλουν, ἐταπεινούμεν τὸ πρόσωπον καὶ κατὰ τὸν Μανῶ ἐδόων καὶ αὐτός, ἀπωλόμην· οὐχ ὅτι Θεὸν ἐωράκειν, ἀλλ' ὅτι ὑπὲρ ἐμὲ ἡ εἰκὼν. Ποῦ γὰρ μοι τὸ ὀρίστικόν⁸, αὐτῆς, εἰ μὴ μόνον⁹ ψιλὴ ὁμωνυμία καὶ μέχρι τοῦ ποδῆρους ἡ φαντασία. Εἰ δὲ καὶ θεαίαις Γραφαῖς προσομιλήσας τὰς ἀπειλὰς διεξήειν τῇ γλώσσει καὶ τὰς ἄπερ (γρπ. ὑπὲρ)⁹ ἐκάστης εὐθύνας ψυχῆς, ὅσας ὑπέσειόν μοι οἱ προφήται, ὁ νόμος, ὁ Χριστός, τὸ Εὐαγγέλιον, οἱ ἀπόστολοι, οὐκέτι αἱ Γραφαὶ λόγοι μόνον ἐδόκουν μοι¹⁰, ἀλλ' ἤλοι μονοῦ [κ] ἐμπεπαρμένοι, οὐ¹¹ τὸν ἀέρα δέροντες, ἀλλὰ τὸ ἐμὸν περικάρδιον. Ταῦτα γοῦν [ἀπαντα:] ἐκ μακροῦ θεωρῶν ὠδινον πνεῦμα σωτήριον, τὸ ἐνδυθῆναί με δηλαδὴ τὸ τῆς μετανοίας σχῆμα καὶ τὸν μονήρη τρόπον ὑπεισελθεῖν. Καὶ ἤδη, τῇ τοῦ Χριστοῦ ἐπι-

σκοπῇ ἀναζωπυρησάσῃ τὸ¹² συλληφθὲν, ἔτεκον ὁ ὠδινον· ὅθεν καὶ τὸν παρόντα ἐξιτήριοι τόνον ἐκθέμενος οὐκ ἀναγκαστὼς¹³, ἀλλ' ἐκουσίως, οὐκ ἀμελετήτως ἀλλὰ μετὰ σχολῆς καὶ ἱκετηρίας τῆς εἰς Θεὸν, ἄλλων, φημί, ἔστω τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀναφαίρετον, οἱ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Χριστοῦ ἱερατεύσαν τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἄλλων οἱ ἐνθρονισμοὶ ἀμεταθετοί, οἱς σύνεδρος ἡ τοῦ Παναγίου¹⁴ Πνεύματος ἑλλαμψίς, ἐμοὶ δὲ ζητήσθω ὑποταγὴ καὶ τρίχινον ράκος καὶ τὸ τῆς μετανοίας δάκρυον ἀποπλύνον μου τὰ πεπραγμένα. Παραίτοῦμαι δὲ καὶ τὸν θρόνον, καὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν ἱερωσύνην· καὶ παραχωρῶ τούτων τῷ προσκαλούμένῳ¹⁵ καὶ ὃν ὁ παράκλητος εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἀφορίσει. Χαίρει οὖν, ὦ ποιμενάρχα καὶ πατὴρ πυχτῶν, καὶ ταῖς εὐχαῖς σου με ἐφοδιάσον, καὶ τῇ ποιμαντικῇ σου τε¹⁶ καὶ πατρικῇ βακτηρίᾳ σου στήριξέ ν, οὐκέτι γάρ εἰμι ποιμὴν, ποιμαίνων ἀπείρως, ἀλλὰ ποιμνιον ἤδη καὶ τέκνον· εἴτε εἶπεν, κατ' ἡξήμενον ταῖς σαῖς εὐλογίαις, κατὰ Θεὸν, καὶ ἐν γῆρᾳ προκόπτων τὴν κατ' ἀρετὴν ἀκμὴν καὶ τελείωσιν. Χαίρετε δὲ καὶ ὑμεῖς οἱ τῆς μυστικῆς παραστάται τραπέζης καὶ ἕως τῆς σήμερον συγκοινωνοὶ μοι καὶ συμμερίζεται· ἀπ' ἄρτι γὰρ οὐ μὴ πῶ μεθ' ὑμῶν ἐκ τῆς ἀμπέλου ταύτης τῆς νοητῆς· καὶ μέμνησθέ μου ἐν ταῖς εὐχαῖς· ἵνα, εἰ καὶ τῆς ὑμῶν ξυναυλίας καὶ τῆς φίλης καὶ πνευματικῆς διαίτης τῷ τέως ἀπέρρωγα, ἀλλ' ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν πῶ τοῦτο μεθ' ὑμῶν καινότερον. Χαίροις καὶ σὺ, πρὸ πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσιν¹⁷ ὁ πιστότατος ἀναξ, ὁ ἐκ Θεοῦ ἀπεσταλμένος, ὁ ὑψηλὸς τὸν βραχίονα, καὶ μετενδύεις ἐτι¹⁸ λευκὴν στολὴν τὰ βασιλεια. Καὶ εἴη εἰρηναία ἡ βασιλεία καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει τοῦ εἰρηνάρχου Χριστοῦ.¹⁹ Μηνὶ φεβρουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος Ζ', ἔτους²⁰ ς'χ'ζ'†».

12. τοῦ συλληφθὲν, κατὰ σφάλμα τυπογραφικὸν βεβαίως.

13. ἀναγκαστικῶς,

14. λείπει τὸ παναγίου.

15. κακῶς ἀναγινώσκεται παρὰ Λεουγκλαβίῳ Καὶ παρακαλῶ τοῦτοις τὸν προσκαλούμενον.

16. καὶ τῇ ποιμαντικῇ εἴτε καὶ πατρικῇ βακτηρίᾳ σου,

17. Χαίροις δὲ πρὸ πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσι καὶ σὺ ὁ πιστότατος κλπ.

18. ἐτι ἐ... καὶ ἐτι· καὶ ὑποσημειοῦ συμπληρῶν ὁ Λεουγκλαβίος ἐπὶ ἐτη καὶ ἔτη.

19. μὴν καὶ ἔτος οὐκ ἀναγινώσκεται.

20. ἡ ἰνδικτιῶν ἡ συμπίπτουσα κατὰ τοὺς ὀκτὼ πρώτους τοῦ ἔτους 1189 μῆνας ἐστὶν ἀληθῶς, ἐβδόμη.

Ἐπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΔΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

* Φύλλον 752 α,

** φύλλον 752 β.

1. Τόμος ἐξιτήριος ἦτοι παραίτησις ὁ Λεουγκλαβίος.

2. κυρίου Θεοδώρου τοῦ Κριτοπούλου,

3. αὐθέντα καί,

4. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ,

5. λείπει τὸ ἄρθρον.

6. τούτου τὰ χρώματα,

7. τὸ ὀρίστικόν αὐτῆς,

8. εἰμὴ μόνη ψιλὴ ἡ ὁμωνυμία,

9. ὑπὲρ καὶ παρὰ νῶ Λεουγκλαβίῳ.

10. ἐδόκουν, ἀλλ' ἤλοι,

11. οὐδὲ τὸν ἀέρα,